

BEZETTING EN BEVRIJDING

75 jaar vrijheid

Mei 1945 kwam er een einde aan de bezetting van ons land. Het toenmalig Nederlands-Indië moest nog tot augustus wachten voordat er een einde kwam aan de Japanse terreur. Vanaf mei 1940 heeft Nederland te maken gehad met een bezetting door nazi-Duitsland. Historici vertellen dat de nationaal-socialisten zich aanvankelijk correct opstelden om sympathie te winnen. Zo strooiden zij de mensen zand in de ogen. Maar al spoedig kwam de ware aard van de nazidictatuur naar voren. Het meest duidelijk kwam dat in beeld door de isolatie, deportatie en uiteindelijke uitroeiing van het overgrote deel van de Joodse gemeenschap. In totaal werden 100.000 Joodse Nederlanders in de vernietigingskampen van de nazi's omgebracht. Als katholieken denken wij dan ook bijna spontaan aan een vrouw als Edith Stein. Met andere katholieke joden stierf zij in het beruchte concentratiekamp Auschwitz. Alleen al daar werden meer dan een miljoen mensen omgebracht. Deze uitbarsting van wreedheid gaat nog steeds ons bevattingsvermogen te boven.

onvrijheid en honger

De bezetting betekende voor alle Nederlanders onvrijheid. De meeste mensen probeerden niet met hun kop boven het maaiveld uit te komen en waren vooral bezig met het dagelijks overleven, zeker toen allerlei basisvoorzieningen steeds meer gingen ontbreken. Door in de pas te lopen en niet op te vallen hoopte men aan de terreur van de bezetter te ontkomen. Een minderheid pleegde openlijk verzet, vaak ten koste van grote persoonlijk offers. Want de nazi's hadden geen enkele clementie met iedere vorm van tegenspraak. Niet weinig verzetsmensen werden gearresteerd, gemarteld en vermoord.

bevrijding

In 1945 ging het Derde Rijk ten onder en kwam ook een einde aan de macht van Japan in het Verre Oosten. In de meidagen was in Nederland de euforie groot. Mensen konden weer vrij ademen. In Amsterdam hield de hervormde theoloog Miskotte een beroemd geworden preek over Psalm 92 onder de titel Gods vijanden vergaan. Het nationaal-socialisme had geprobeerd om Israël, als het volk van Gods eerste liefde, uit te roeien en de Bijbelse God tot zwijgen te brengen maar was door de inzet van de geallieerden en de Sovjettroepen ten onder gegaan. Na de bevrijding volgden de harde jaren van de Wederopbouw. Door de oorlogshandelingen waren grote vernielingen aangericht en aan bijna alles was gebrek. Maar door de grote inzet en eensgezindheid van de bevolking werd de wederopbouw van het land stap voor stap gerealiseerd.

vrede en welvaart

De ondergang van Hitler maakte ook in Europa energie los om te gaan werken aan onderlinge verbondenheid. Met name de oude kempfanen Frankrijk en Duitsland namen zich voor om de strijdbijl te begraven. Niet meer elkaar bestrijden maar intensief samenwerken. Het project van de Europese samenwerking, mede gedragen door katholieke staatslieden, heeft ons geen windeieren gelegd. Wij hebben in de afgelopen 75 jaar veel opgebouwd. West-Europa kent 75 jaar vrede. De welvaart is tot ongekende hoogte gestegen en wij mogen fier zijn op de realisatie van een groot aantal vrijheden.

Terwijl elders ter wereld de vrijheid van godsdienst met voeten wordt getreden, kunnen wij in alle rust ons geloof belijden. Alles bijeen een reden tot grote dankbaarheid.

nieuwe bevrijding

Terwijl ik dit schrijf is de hele wereld in de ban van de coronacrisis. Een onzichtbaar virus heeft ook ons land tot een soort bezet gebied gemaakt. Duizenden mensen zijn ziek geworden. Duizenden zijn ook gestorven. Dat impliceert veel verdriet en rouw. Mensen moeten fysiek op afstand blijven want een ander mens kan je ziek maken. Ondanks alle zegeningen van wetenschap en techniek, beseffen wij dat wij fragiel en kwetsbaar zijn. De overheid heeft voor de publieke ruimte allerlei beperkingen opgelegd. Omwille van de volksgezondheid is onze vrijheid ingeperkt. Doordat wij sociale afstand moeten houden, beseffen meer dan in normale tijden hoe belangrijk vrijheid en menselijke nabijheid zijn.

Ik hoop dat als u dit leest een nieuwe bevrijding nabij mag zijn. Zonder zorgen weer in een groter gezelschap kunnen verkeren en dus ook weer in open kerken kunnen vieren. Zonder zorgen gezellig in een restaurant een maaltijd gebruiken. Zonder zorgen naar de bioscoop of theater. Zonder zorgen een museum bezoeken of een buitenlandse reis maken. Wat zullen wij dankbaar zijn als die dag aanbreekt. Ondertussen bidden wij in deze Paastijd om de Pinkstergeest. Dat Hij de hoop en het vertrouwen in de toekomst in ons mag versterken en verdiepen.

Mgr. dr. Gerard de Korte